

BIJLAGE 13 IMPLEMENTATIE

Bevorderen van het toepassen van de richtlijn in de praktijk begint met een brede bekendmaking en verspreiding van de richtlijn. Bij verdere implementatie gaat het om gerichte interventies om te bevorderen dat professionals de nieuwe kennis en kunde opnemen in hun routines van de palliatieve zorgpraktijk, inclusief borging daarvan. Als onderdeel van elke richtlijn stelt IKNL samen met de richtlijnwerkgroep een implementatieplan op. Activiteiten en interventies voor verspreiding en implementatie vinden zowel op landelijk als regionaal niveau plaats. Deze kunnen eventueel ook op maat gemaakt worden per instelling of specialisme. Informatie hierover is te vinden op www.iknl.nl. Het implementatieplan bij deze richtlijn is een belangrijk hulpmiddel om effectief de aanbevelingen uit deze richtlijn te implementeren voor de verschillende disciplines.

Implementatieplan

Richtlijn Palliatieve zorg bij hartfalen

Patiëntengroep: Volwassen patiënten met hartfalen NYHA (New York Heart Association) klasse III en IV. De richtlijn biedt een leidraad voor zorgverleners van patiënten die medicamenteus worden behandeld, maar ook van patiënten die in het traject van een steunhart of harttransplantatie palliatieve zorg nodig hebben.

De richtlijn beschrijft

- wat er verstaan wordt onder palliatieve zorg bij deze patiëntengroep
- hoe deze zorg moet worden vormgegeven en wat hiervan het effect is op de klachten van de patiënt en de kwaliteit van leven
- het inschatten van de levensverwachting
- advance care planning (proactieve zorgplanning)
- communicatie en organisatie van zorg
- het starten/stoppen van medicatie
- algemene achtergrondinformatie over hartfalen

Stap 1: doelgroep bepalen

De richtlijn is bedoeld voor alle professionals die betrokken zijn bij de zorg voor patiënten met hartfalen NYHA-klasse III en IV zoals huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde, medisch specialisten (vooral cardiologen, internisten en klinisch geriaters), apothekers, verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, physician assistants, POHs (Praktijkondersteuners Huisarts), fysiotherapeuten, psychologen, maatschappelijke werkers, geestelijk verzorgers en andere bij de patiënt betrokken professionals.

Stap 2: Vernieuwing doorlichten en kernboodschap bepalen

Het nieuwe aan de richtlijn: Methodiek, draagvlak, inhoud en implementatie.

In tegenstelling tot de vorige richtlijn (2010) is de huidige richtlijn tot stand gekomen in samenwerking met een gemandateerde multidisciplinaire groep en heeft er vooraf een landelijke knelpunteninventarisatie plaatsgevonden, is er grotendeels volgens de evidence based methodiek gewerkt, is er een landelijke commentaarrronde geweest en is de richtlijn geautoriseerd door vele (wetenschappelijke, beroeps- en patiëntenverenigingen (draagvlak). De inhoud van de richtlijn is hoofdzakelijk gebaseerd op de knelpunteninventarisatie. Tevens is er veel meer aandacht voor de implementatie van de richtlijn. De focus hierbij ligt voor IKNL op de informerende, educatieve, faciliterende en patiëntgerichte strategie. Het veld is uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor de (lokale) implementatie.

De belangrijkste boodschappen uit de richtlijn zijn de aanbevelingen (zie Samenvatting van richtlijn).

Stap 3: Strategieën

Informerende en faciliterende strategie

Activiteit	Doelgroep
PZ Nieuwsbrieven IKNL	alle

Persberichten (inlichten verenigingen, tijdschriften, vakbladen, digitale media)	alle
Twitter	alle
Sharepoint	IKNL
IKNL website	alle
Presentatie afdeling PZ IKNL	IKNL
RL op Pallialine en Richtlijndatabase	alle
RL op externe websites	afhankelijk van website
RL in G-I-N bibliotheek*	internationaal
RL in register (ZiN)*	alle
Samenvattingsboekjes	alle
RL in PalliArts	alle
Samenvatting in Engels*	internationaal
Presentaties op Nationaal Congres Palliatieve Zorg*	alle
Presentaties op geriatriedagen	Specialisten ouderengeneeskunde, klinisch geriaters, huisartsen
Presentaties op Nationale Hartfalendag/Hartfalencongres* (28 sep 2018) Wat is palliatieve zorg; inschatten levensverwachting L. Middeljans Advanced care planning Y. Engels De waarde van inzet palliatief team en adviezen bij hartfalen Concrete adviezen tav medicatie L. Bellersen	alle
Presentatie op Leidse Ouderengeneeskundedagen/congres Verenso* Ontwikkelingen beschouwd vanuit ziekenhuis, verpleeghuis en eerstelijns, 27-28 sep 2018 De herziene richtlijn palliatieve zorg bij hartfalen C. Lucas	Specialisten ouderengeneeskunde, klinisch geriaters, huisartsen
Presentatie voor studenten Radboud	Studenten
Presentatie bij werkgroep hartfalen van NVVC	Cardiologen
Symposium 'Het ouder wordende hart'	Specialisten ouderengeneeskunde, klinisch geriaters, huisartsen
Artikel in Nursing	Verpleegkundigen
Artikel in Huisarts en Wetenschap*	Huisartsen
Artikel in Netherlands Heart Journal*	alle en internationaal
Artikel in huisartsenblad 'Bijblijven': Eindstadium hartfalen voor huisartsen L.Bellersen + L.Baltussen (verpl. Spec. hartfalen RadboudUMC)* juli 2018	Huisartsen
Item in Medicijnjournaal (video)	alle

Educatieve strategie

Activiteit	Doelgroep
Scholing consulenten	consulenten

Regionale nascholing	Huisartsen, hartfalenverpleegkundigen, cardiologen, palliatieve teams
Casuïstiekbespreking consulenten	consulenten
E-casus in nieuwsbrief PZ IKNL	alle
Lezing met casuïstiekbespreking cardiologen en verpleegkundigen	Cardiologen, verpleegkundigen
Regio avond Utrecht hartfalenoverleg-nascholingsprogramma getiteld: "Palliatieve zorg van de Hartfalenpatiënt volgens de nieuwe richtlijn" (24 april 2018)	Huisartsen, hartfalenverpleegkundigen, cardiologen, palliatieve teams

Patiëntgerichte strategie

Activiteit	Doelgroep
Patiënteninformatie*	Patiënten
Project 'Samen beslissen' (ZonMw) – film voor patiënten die ongeneeslijk ziek zijn*	Patiënten

* Loopt nog

Laatste update 16 mei 2018